

Чим галасливіше
ми захищаємо Україну,
тим витонченіше
провокаційно діють
наші вороги.

Ілля ЗАГРАНОВСЬКИЙ

№ 21 (332)
26 травня 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзєбчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

У «ПРОСВІТІ»

ДЕНЬ ГЕРОІВ

У 1991 році незалежність України була здобута без крові. Незалежність!.. Скільки поколінь українців мріяли про неї, скільки тисяч синів і дочок української нації віддали за неї життя. Але маємо дивний історичний парадокс: у середині ХХ ст. ми мали Бандеру, та не мали держави. Сьогодні, переступивши поріг ХХІ століття, ми маємо державу, але не маємо Бандери...

Тож мусимо вивчати зразки героїзму української звитяги та жертвовності, щоб нові ідеї, нові сили, нові системи управління державою служили Україні та її народові.

Нашим героям минулої неділі у Народному домі «Просвіта» був присвячений святковий концерт.

Під звуки козацького маршу в зал у вишиванках юнаки внесли Державний Прапор. Глядачі, стоячи, оплесками зустріли цей хвилюючий момент. Від Наливайка аж до наших днів Україна змагалася за волю серед зажерливих і лютих ворогів. Про цю важку боротьбу співав соліст Руслан Солтис в українській народній пісні в обробці А. Гнатишина «Чорна рілля ізорана». Тепло зустрічали в залі оркестр українських народних інструментів (художній керівник і диригент – Роман Сич), солістку Наталію Шевченко, ансамбль баяністів-акордеоністів під керівництвом Ольги Новікової, квінтет бандуристів, баяніста Романа Кінцеля.

У селі Воля-Задервацька, що на Львівщині, є музей-садиба Степана Бандери. Тут до 60-річчя УПА відкрита алея борців за волю України. Постами на ній барельєфи наших героїв Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Романа Шухевича, Ярослава Стецька. Тут, ідучи до війська, присягають хлопці на вірність Україні, приносять лицарям квіти молоді пари.

А в залі у святковому концерті свій спів їм присвячувала і капела бандуристів музичного училища під орудою Марії Лахнюк. День героїв відзначали в день 150-річчя перевезення тіла Тараса Шевченка в Україну. Поет став сьогодні поруч з нами, як живий з живими. Він – наша пісня і зброя.

Цій даті була приурочена одна з пісень капели бандуристів на слова Т. Шевченка.

День героїв у «Просвіті» відбувся при переповненому залі. Разом зі старшими тут було багато молоді. Цей зв'язок поколінь – живий пам'ятник тим, кров'ю яких полила наша земля від Карпат до Дніпра, які свідомо йшли в нерівний бій за волю і незалежність України.

Михайлина БОДНАР,
завідувач культурно-масового відділу обласної «Просвіти».

ПОДІЯ

І ЗНОВУ У ПАРКУ ПОСТАВ КОБЗАР

У парку Івано-Франківська відкрили пам'ятник Тарасові Шевченку, який подарував містові ще 2008 року канадський скульптор українського походження Лео Мол (Леонід Молодожанін). За ради справедливості варто зазна-

чити, що не всі сприйняли це як свято. Чимало іванофранківців, котрі принципово були проти встановлення пам'ятника Т. Шевченку саме в парку, проігнорували цю подію.

Щоправда, велелюдна хода громадськості під звуки духового оркестру пройшла колоною з Вічевого майдану до парку. Міський голова Віктор Анушкевичус, промовляючи перед громадою, сказав, що цим «крапка в 20-літній дискусії поставлена» і закликав присутніх «припинити політичне флюгерство і бути гідними Шевченка». До об'єднання українців довкола Шевченка закликав і голова обласної ради Олександр Сич.

Скільки років громадськості і діаспори побиравися про те, коли нарешті буде встановлений належний пам'ятник Пророкові. А три роки тому відомий майстер Лео Мол подарував скульптуру Кобзаря місту. І її нарешті встано-

вили. Щоправда, епопея з пам'ятником, як з усього видно, не завершилася. До 200-ліття Тараса Шевченка в Івано-Франківську планують встановити ще один пам'ятник Шевченкові. А перед цим має пройти опитування громадян щодо місця й проекту.

А нинішній, після багаторічних опитувань і слухань, встановили на бічній алеї міського парку в день перепоховання Тараса на Чернечій горі. Священники українських Церков відправили паняхиду й освятили монумент. Але чимало жителів міста, які прийшли до парку на відпочинок, не розуміли, що діється, і запитували: «А хіба це Шевченко?» Справді, Тарас мало подібний до відомого образу. І тому постає запитання: чи будемо ми приходити сюди, як до святині, чи об'єднає нас Тарас у час випробувань?

Теодор ДРОВНИЧ

ВШАНУВАННЯ

РОЗБУДОВУЮТЬ ДЕРЖАВУ

«Просвіта» – найдавніше українське громадсько-культурне товариство, яке будило національну свідомість, поширювало світло знань серед народу у всі часи.

Сьогодні просвітяни працюють у різних галузях науки й техніки, медицини, здобули вчені ступені, за сумлінну працю удостоїлись державних нагород і відзнак. Їхні трудові досягнення є вагомим внеском у розбудову нашої держави. Серед них: Іван Климишин – учений, астроном і педагог, академік Академії наук вищої школи України, доктор фізико-математичних наук; Василь Бойко – доктор наук, творець наукової школи, розробник наукового напрямку підвищення нафтовилучення і збільшення нафтогазовидобутку; Степан Генік – учений, лікар, доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, автор наукових праць, монографій, книг, патентів на винаходи; Станіслав Шумегі – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Інституту культури і мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, автор численних книг і праць...

ДІСТАЛО!

ПРО ПОГОДУ І ВЛАДУ

СИНОПТИК У ПРЯМОМУ ЕФІРІ СКАЗАЛА ПРО ВЛАДУ ВСЕ, ЩО ДУМАЛА. АЛЕ БІЛЬШЕ НЕ СКАЖЕ...

Національне радіо відмовилось від прямих включень з Укргідрометцентру через те, що начальник відділу метеорологічних прогнозів розкритикувала ситуацію в країні в прямому ефірі.

12 травня під час прямого включення Людмила Савченко почала говорити про погоду, а потім заговорила про ситуацію в країні.

«Не можна залишатися байдужим до цієї краси, що доповнюється ніжними запахами бузку та конвалій, мелодійними треля-

ми птахів. Часом здається, що такі чудові дні дарує нам природа як компенсацію за той безлад, беззаконня та несправедливість, що відбуваються в нашій країні, – сказала Савченко. – Не зрозуміло, як можна не любити цей райський куточок на землі, цю країну, український народ, щоб так знущатися з нього. Поки що нас пестить лише лагідне весняне сонечко. Воно і завтра зігріватиме теплом жителів усієї України – від сходу до заходу, від північних областей до Криму, – продовжила метеоролог.

їхній розум ще довго служив розбудові Української держави.

А подарунком для них була концертна програма духового оркестру Тернопільського державного музичного училища ім. С. Крушельницької (художній керівник – М. Кушнірик). Прибув з ним директор М. Рудзинський. Публіка надзвичайно тепло зустріла студентів і викладачів цього закладу, які на просвітнянській сцені, де свого часу виступала знаменита співачка Софія Крушельницька, продемонстрували високу майстерність і професіоналізм. Чимало студентів після закінчення училища продовжили й продовжують навчання у вищих школах Івано-Франківська, приможують культурні надбання Прикарпаття.

Вітав учасників концерту директор Івано-Франківського музучилища ім. Д. Січинського Петро Гундер, зсилаючись на давні заслужені традиції такого ж закладу сусідньої нам області.

Вітала їх і обласна «Просвіта», яка підтримує мистецькі зв'язки з нашим училищем, яке, в свою чергу, планує продемонструвати своє мистецтво у Тернополі.

Кожному учасникові духового оркестру на загук подарували історичну книжку.

М. Б.

– І хоч погодні умови в цих регіонах часом бувають різні, та єдиний український народ, і дай Боже, щоб нас ніколи й нікому не вдалося роз'єднати», – зазначила вона і далі заговорила про погоду.

Після цього випускати прогнози у прямому ефірі заборонили.

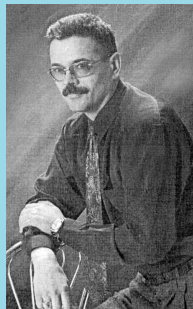
Прямих включень з Укргідрометцентру, як це практикувалося впродовж кількох десятиків років, не буде, а начальник відділу метеорологічних прогнозів Укргідрометцентру Людмила Савченко усунена від ефіру. Всі матеріали від Укргідрометцентру будуть попередньо прослуховуватися і редагуватися випусковими редакторами. От і вірте, що в Україні немає цензури...

За «УП»

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Активному просвітянину, відомо му критикові, літературознавцеві, голові обласної організації Національної спілки письменників України

ЄВГЕНОВІ БАРАНУ
виповнилося 50 років.

Правління Івано-Франківського обласного і міського об'єднань «Просвіта» щиро вітають ювіляра з цією датою і з нагородженням його медаллю «Будівничий України».

Просвітяни краю бажають панові Євгену нових вагомих творчих набутоків, гострого критичного і письменницького пера.

Многих та благословенних літ Вам, пане голово письменницької раті.

Від імені Правління ОО та ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
Василь БОЙКО

ЗНАЙ НАШИХ

УСІМ ЧЕМПІОНАМ ЧЕМПІОН

21 травня в Івано-Франківську відбувся відкритий чемпіонат Івано-Франківська з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років).

У змаганнях взяли участь спортсмени краю та сусідніх областей. День видався погідним, навіть спекотним. Але незважаючи на спеку, на бігових доріжках, у секторах для стрибків, штовхання ядра, метання диску та списа точилася безкомпромісна боротьба.

Наш просвітянин, член міського осередку «Світовид», Василь Кричун став переможцем з бігу на 200 м, 400 м, 800 м та три кілометри.

З цим і вітаємо пана Василя!
Наш кор.

ОГОЛОШЕННЯ

Івано-Франківське обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Івано-Франківська обласна організація «Жіноча громада»

1 ЧЕРВНЯ **15.00**

Площа Ринок
перед міською ратушею
СВЯТО У МІЖНАРОДНИЙ
ДЕНЬ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

ДОРОГІ ДІТИ!
Все найкраще для вас:
пісні, танці, вікторини...

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ»! Передплатний індекс – 91083

МОЛОДЕ – НЕ ЗЕЛЕНЕ

ТВОРИТИ
ЖИТТЯ
ТВОРЧО

Сьогодні, у час нових технологій та Інтернету, здається, жити стало просто і легко. Завдяки комп'ютеризації ми зберігаємо важливу інформацію, оперативно створюємо документи, шукаємо потрібних людей і спілкуємося з ними. Для того, щоб навчитися чогось нового, достатньо знайти матеріал чи контакти курсів, гуртків, учителів у Інтернеті. Світ, ніби на долоні. Сприймаючи це як належне, ми не замислюємось над тим, яку роль відіграє у нашому житті прогрес. Або... яку не відіграє.

У дитинстві я любила приїжджати у село до бабусі. Це був такий радісний час! Свіже повітря, простір, ліс, річка. Я і досі насолоджуюсь цими поїздками, але тепер дивлюсь на все по-дорослому.

Життя у селі не багатогранне: робота в полі, на подвір'ї, догляд за живністю, ввечері – перегляд телепередач і серіалів, у неділю – церква. Молодь ходить до школи, у вихідні – на танці до клубу. Один день змінює інший. Жодних перспектив. Діти мріють вступити в інститут, поїхати до міста й залишитись там жити. І за останні роки саме таку тенденцію можна було спостерігати – люди покидають село у пошуках кращого життя. Але це не вихід. Село – основа суспільства, тому вона повинна бути міцною.

Івано-Франківська обласна організація «Молода Просвіта» вважає своїм обов'язком сприяти культурному розвитку українського села. Тому проект, який нещодавно розпочався за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження», орієнтований на мешканців Долинського району, села Витвиця і навколишніх сіл – Кальна, Розточки, Церківна, Станківці, Лужки, Липа, Слобода.

Наш задум спрямований на створення недільної школи, яка

включатиме декілька гуртків за інтересами, такі як школа драматичного мистецтва, вокальний гурток, курси написання бізнес-планів, комп'ютерні курси. Навчання триватиме по два місяці. Викладачами будуть запрошені спеціалісти. Очікується, що учасниками кожного гуртка буде по 25–30 осіб.

Викладачі переслідують конкретну мету. Курси із започаткування власного бізнесу передбачатимуть написання гуртківцями бізнес-планів, які візьмуть участь спершу в місцевому, а потім і в обласному конкурсах. Очікуємо, що після відвідування комп'ютерних курсів 10 відсотків мешканців охоплених сіл навчатись користуватися комп'ютерами. Учні вокального й театрального гуртків зможуть представити свої здобутки під час локального святкування Івана Купала і на святі «Яворина», а також братимуть участь у різноманітних конкурсах.

Найбільш обдарованих учасників гуртків ми підготуємо до самостійного проведення занять для наступних груп. Сподіваємось, молодь активно братиме участь у культурному житті села. Із гуртківцями підтримуватиметься і розвиватиметься постійна співпраця.

Проект покликаний зацікавити молодь і всіх мешканців Витвиці й сусідніх сіл у корисному, результативному проведенні вільного часу, сприяти розвитку культурного життя громади, активізувати місцевих мешканців до самостійного вирішення локальних проблем.

Євгенія БАРДЯК,

голова Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта»

ГЕНОЦИД

СТРАШНІ СВІДЧЕННЯ
МОСКОВСЬКОЇ
ОКУПАЦІЇ

Господи, скільки ще таємниць приховує наша земля... Скільки Дем'янових Лазів, Биківень, Холодних Ярів... Бо ж нещодавно несподівано відкрила вона ще одну – страшну і жорстоку в селі Пшеничники Тисменицького району.

Івано-Франківське обласне історико-просвітницьке товариство «Меморіал» ім. Василя Стуса влітку 2010 року почало тут пошукові роботи зі збору свідчень про жертви комуністичного режиму. І відразу були отримані свідчення про масові захоронення жертв НКВД 1939–1941 років біля села. Тоді ж почалися розкопки, які були продовжені цього року. До кінця 2010 року було виявлено, як встановив судмедексперт Омелян Левицький, 170 скелетованих останків людей різного віку, серед них – 40 дітей. На сьогодні виявлено ще 50 скелетованих останків людей, серед яких знову трапляються останки, що належать особам дитячого віку. Таким чином, кількість жертв, знищених НКВД, перевищила 200 осіб.

Мешканці села засвідчують, що ще дітьми бачили, як енкаведисти на вантажівках привозили в Пшеничники живих і мертвих людей, серед яких були діти, і таємно заховували їх. Цією роботою займався гарнізон НКВД, який тут розташовувався. Напевно, в'язнів привозили зі Станіславської, Тисменицької і Тлумачкої тюрми НКВД. Під час розкопок у скелетах людей були виявлені цвяхи та інші гострі предмети, що свідчить про здійснення енкаведистами тортур над людьми. Під час розкопок не виявили решток одягу. Це пояснює той факт, що німці в 1941 році в Станіславській тюрмі виявили величезні скирти одягу, яку перед наступом німців покинули енкаведисти. Серед цього одягу була велика кількість гуцульського національного вбрання.

Останки скелетованих людей знаходяться на глибині від 20 до 70 см від поверхні землі. Серед знахідок трапляються черепи без тіл, що свідчить про фактичне відрубання людських голів. Також знайдені й зафіксовані останки матерів разом з дітьми.

Про ці факти йшлося на прес-конференції, організованій Івано-Франківським обласним історико-просвітницьким товариством «Меморіал» ім. Василя Стуса, на якій виступили члени обласного правління «Меморіалу», науковець Василь Тимків, голова ІФ ОО КУН Богдан Борович, голова обласного відділення «Меморіалу» Степан Каспрук, судмедексперт Омелян Левицький, депутат обласної ради Дмитро Захарук.

Розкопки тривають. Цілком імовірно, що заборонення в Пшеничниках виявиться більшим за Дем'янів Лаз. Очікується, що сюди прийдуть нащадки закатованих комуністами, аби впізнати своїх рідних, які пропали безвісти у ті страшні часи.

Валерій ПЛИСАК, член НСЖУ

ДАТА ІСТОРІЇ

З УБОЛІВАННЯМ ЗА СВОЮ ДОЛЮ

68-й РІЧНИЦІ СТВОРЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ «ГАЛИЧИНА»

Події останніх десятиліть і днів порушили питання фальсифікацій і фальсифікаторів історії недавнього минулого. У цьому фальшуванні «найуспішнішими» виявилися КПРС і її сателіти в Україні. Вони коментували події згідно потреб радянської, а нині – російської пропаганди, час від часу змінюючи оцінки й називаючи їх то білими, то чорними.

До «чорних» плям належить боротьба українського народу за самостійність, зокрема, дії тих синів і дочок України, які збройно боролися за її свободу проти більшовизму. Оця боротьба велася в різних формах – у формі підпільних організацій, громадського спротиву й опозиційних змов, ця боротьба, врешті, змушувала навіть одягати чужий, часто ненависний, мундир. Між тими, які в дуже молодому віці зазнали жорстокості більшовизму на тисячах невинних жертв у тюрмах Галичини при втечі перед німецьким наступом 1941 року та пізнали нищівну силу російського комунізму для України, опинилися ті, яким майже 68 років тому довелося одягти німецький мундир. Їх називають «дивізійниками», а були вони вояками Дивізії у системі німецької зброї СС, яку спершу називали «Галичина», а згодом – Першою українською дивізією Української Національної Армії.

Український народ під час Другої світової війни опинився в кліщах двох імперських потуг – Німеччини й Радянського Союзу. На дорозі самостійності деякі українці були в той час примушені вибирати між двома лихами: комунізмом і нацизмом. Усвідомлюючи, що Україна зазнала великої шкоди й багато терпінь під час німецької окупації, вони вважали, що слід використати нагоду для створення сильного модерного українського військового з'єднання в німецьких збройних силах, яке у відповідних обставинах могло б стати ядром української армії. Про окремі українські з'єднання в Червоній армії не могло бути й мови, тому що політика Сталіна щодо України і її народу була негативна. Свідомі народи оцінюють події свого минулого, вживаючи одне мірило – свій національний інтерес. Тому вирішили саме так.

Володимир Кубійович мав розмову з митрополитом Андреем Шептицьким, авторитетом для українців, і почув з його уст такі слова: «Майже немає ціни, яку треба дати для створення української армії». А 28 квітня 1943 року була проголошена відозва про створення Дивізії.

Формувалась Військова Управа на чолі з підполковником А. Бізанцом у проводі старшини Української Галицької Армії. Уповноважені ветерани січового стрілецтва УГА створювали комісії по округах, повітах, містах Галичини. Почався набір добровольців, яких за короткий час (травень–червень) зголосилося понад 80 тисяч. Однак до Дивізії було покликане лише 13 тисяч. Уже 18 липня добровольців зі збірних пунктів Львова скерували до вишкільних місць у Німеччині та окупованих нею територіях.

Упродовж десятиліть після війни з СРСР ті події інтерпретували по-різному, здебільшого негативно, як і все, пов'язане з визвольним рухом. Слава Богу, що дехто з колишніх добровольців української Дивізії «Галичина» дожили до незалежності й дуже мало – до 68-мої річниці створення. Так світ дізнався про те, що є нація, яка бореться за свою самостійну державу, хоче мати своє військо.

Та ще й сьогодні багато спекулюють навколо Дивізії «Галичина», навколо співпраці українців із німецькими фашистами, кажуть, що колабораційності – ледь не вроджена риса українців. Та біда в тому, що ми дуже погано знаємо як власну історію, так і історію інших народів. Знання відкриває очі й значно звужує інформаційне поле для спекуляцій. Отож про Дивізію треба знати, добре зрозуміти. Бо якщо ми, сучасні українці, не зрозуміємо українців, що жили й діяли в ті часи, то їх тоді тоді взагалі ніхто в світі не зрозуміє, не поважатиме нас. Нам потрібно позбутись нав'язування ззовні комплексу вини та реально й об'єктивно, ні на кого не озираючись, давати оцінку свого минулого. Маємо горе-політиків, які нам пропонують виправдовуватись, а за що? Перед німцями, французами, італійцями, австрійцями, поляками, чи може, перед росіянами... Росія давно би повинна просити пробащення за всі злочини, заповідані українському народові.

Отож дивізійники воювали за свою державність. Вони сподівались, що аліанти підуть проти більшовиків, або ж вимагатимуть дати свободу Україні, Білорусі, країнам Прибалтики та іншим. Ось тоді нашій державі й буде потрібна своя армія. Її основою і мала стати Дивізія «Галичина». Зрештою, вона і перетворилась у Першу дивізію Української Національної Армії. Але не склалося. Захід повірив більшовикам і фактично на тому залишив українців. Захоплених у полон чи переданих москалям із військових таборів, дивізійників загнали в табори, на каторжні роботи без права повернення у свої домівки...

Наближається двадцять річниця проголошення незалежності України. Але чи маємо незалежність? Її стан демонструє Верховна Рада, де сидять москвофіли, запорданці, які не дотримуються ані законів, ані Конституції. При владі – орендарі-кочовики, без національності. Така Верховна Рада ухвалила закон, щоб у паспорті не було графі національності. А ще – хоче змінити статус державної української мови, додавши до неї ще одну. Став їм до влодоби і червоний прапор, під яким нас розстрілювали й карали...

А щодо Дивізії «Галичина», то хочу нагадати москвофілам: Україна мала тільки одну дивізію. Росія мала аж три. Одна з них – 29-та, якою командував садист, емігрант Б. Камінський, який брав участь у придушенні повстанського піднесення у Варшаві. За мародерство німці його розстріляли. Друга дивізія СС «Росія» налічувала 28 тисяч осіб, третя дивізія СС «Росія» – 13 тисяч осіб. Окрім цих трьох дивізій, Росія мала Власовську армію РОА. А разом на боці німців нараховувалося біля двох мільйонів російських військовиків. Російська еміграція теж активно співпрацювала з фашистами. 29 січня 1943 року присягу на вірність Гітлерові склав Російський корпус генерал-майора Б. А. Штейфона, який був сформований із російських емігрантів. Але, як бачите, ці військові формування ні Росії, ні комуністам не страшні. Страшні Дивізії «Галичина». Правда, якби зараз була Дивізія «Галичина» і дивізія УПА, то навели б у цій державі порядок.

Хочу врешті нагадати: читайте історію всіх народів, тоді будемо мудріші. Пам'ятаймо слова Тараса Шевченка: «...Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрість би була своєю...»

Михайло МУЛИК,

голова Івано-Франківської станиці Галицького братства Дивізії «Галичина» УНА

ВАРТО ЗНАТИ

НУ ЩО Б, ЗДАВАЛОСЯ, СЛОВА...

Багато хто пам'ятає цей момент. Вас образили або просто забули, і тут же ваш мозок пронизує думка: «За що?!» А потім ця думка боєм віддається вже у всьому тілі. Часто багато хто з нас навіть починає хворіти після перенесеного стресу. Критично оцінюючи цю подію, ми розуміємо, що зовнішні причин відчувати ТАКИЙ біль немає. Адже слово і думка ефемерні.

З цим науковим постулатом намагалися сперечатися деякі дослідники, але офіційна медицина відразу зараховувала їх до шарлатанів. Але останні дослідження, мабуть, повинні довести скептикам, що «душа болить» – не просто фраза.

Вчені з університету Мічигану (США) дійшли висновку, що людський мозок не бачить жодної різниці між боєм душевним і фізичним, пише Proceedings of the National Academy of Sciences. Фізичний біль від удару по тілу і «почуття самотності» однаково активізують дві зони мозку – вторинну соматосенсорну і острівкову кору.

Під час дослідження фахівці працювали з 40 людьми різного віку, які переживали розрив із коханими людьми і дуже страждали через це.

Спочатку учасникам пропонували дивитися на фотографії людей, які їх покинули, і згадувати найщасливіші моменти свого спільного проживання. А потім вчені за допомогою спеціальних

приладів викликали в учасників больові відчуття. Під час дослідження фахівці контролювали активність мозку людей за допомогою функціональної магнітно-резонансної томографії.

– Ми виявили, що індуковане почуття покинутості активує ділянки мозку, які залучені до відчуття фізичного болю, – прокоментував відкриття соціальний психолог Етан Крос.

СЛОВО ЗМІНЮЄ ЖИТТЯ

– Ще багато століть тому люди помітили, що звук і слово можуть працювати як на благо, так і на шкоду людині, – ділитись своїми міркуваннями викладач фізики Пензенського університету Людмила Рожкова. – Чому? Тому що кожен наш внутрішній орган має власну частоту коливань. І якщо вона «правильна», то орган функціонує нормально. А звук, що прийшов ззовні, має вібраційну енергію, яка впливає не тільки на барабанну перетинку, а й на організм будь-якого живого створіння загалом. І при цьому може змінювати частоту коливань серця, печінки, селезінки мозку. Як на благо, так і на шкоду.

Людмила Рожкова вважає, що звуки і слова «реагують» з організмом людини.

По-перше, слово має вольовий вплив – адже спочатку треба осмислити, що вимовити і як.

По-друге, ця енергія перетворюється нервовою системою в елект-

ричні імпульси і частково у вигляді «оформленого згустку» випромінюється назовні.

По-третє, частина енергії у вигляді електричних імпульсів потрапляє на голосові зв'язки, де вона перетворюється в енергію звукових вібрацій.

По-четверте, енергія звукових вібрацій, проходячи по клітинах організму, викликає в них відповідні зміни.

Ба більше, за словами керівника Інституту квантової генетики, доктора біологічних наук Петра Гаряєва, словесні «струси повітря» впливають на молекулу ДНК, що несе спадковий код людини. Тому злісні, грубі й погані слова руйнують ДНК людини і вона може захворіти. А добрі слова підтримують у нормі структуру, продовжуючи цим людині життя.

Біолог Петро Гаряєв – автор багатьох спірних з точки зору офіційної науки теорій. Він, наприклад, створив апарат, який «перекладав» людські слова в електромагнітні коливання, а потім досліджував, як ці коливання впливають на молекули спадковості – ДНК. **За допомогою цієї диво-техніки вчений вирішив перевірити, як відбиваються на живому організмі злі й добрі слова.**

– З'ясувалося, деякі слова можуть виявитися страшнішими за міни: вони «вибухають» у генетичному апараті

(Чит. стор. 3)

ЮВІЛЕЇ

У далекому 1965 році великі подвижники народної музики Богдан Кавенський і Василь Саньков, народного танцю – Володимир Петрик та Георгій Железняк (останній до сьогодні є художнім керівником народного танцювального колективу) за підтримки, з ініціативи і під опікою обласного профспілкового комітету працівників лісової і деревообробної промисловості організували колектив – супутник Гуцульського ансамблю. В колективі об'єдналися 105 учасників (вокальна, оркестрова і танцювальна групи), які після відпрацьованої зміни спішили на репетиції, що проводились переважно в приміщенні комбінатівської їдальні, згодом – у клубі.

І вже 1966 року ансамбль виступає з концертами на всіх заходах міста й області, а 1968-го – завоює диплом І ступеня на обласному огляді мистецьких самодіяльних колективів, у 1969 році представляє мистецтво Прикарпаття на Виставці досягнень народного господарства в Москві. Запальними танцями колектив виборює нагороди не тільки Всесоюзних, республіканських фестивалів, а представляє Україну на фестинах в Угорщині, Румунії, Болгарії, а в 1986 р. виступав з культурною програмою перед будівельниками Прикарпаття, які споруджували на Київщині житлове містечко для постраждалих від аварії на ЧАЕС. До 1990 року колектив був під опікою ВО «Прикарпатліс», і це були роки найбільшої популярності й найвищих перемог.

Реорганізація підприємств, економіки й політичні зміни суттєво відобразились на активності виступів ансамблю, адже не було репетиційної бази, заробітної плати керівникам. Та попри все колектив запрошують на всі Міжнародні фестивалі. Кошти на поїздки важко віднайти. Та все ж

завдяки подвижницькій праці керівників Ярослава Семковича і Георгія Железняка, музичного керівника Петра Якимівца, акомпаніатора Юрія Федорина, які працювали з колективом на громадських засадах, ОМНЦ (директор –

одна з перших учасниць – солістка «Карпат» Наталя Никифорок. І вже новим складом танцюють на хореографічному святі «Прикарпатські візерунки-98», на святкуванні 1100-річчя Галича, в польському місті Підляшшя на фестивалі

«Карпати» на Міжнародному фестивалі «Родослав»

В. Олексюк) віднайшов кошти для оплати поїздки на фольклорний фестиваль у Польщу з нагоди 735-річчя польського міста Старий Сонч у 1992 році.

Вже в 1993 році, перебуваючи на утриманні ОМНЦ, ансамбль представляє Україну на XXV Міжнародному фестивалі фольклору гірських земель в польському місті Закопане й одержує «бронзову цюпагу».

З 1994 року ансамбль бере під свою опіку Івано-Франківське відділення Львівської залізниці (директор – Ілля Одовійчук, голова профспілкового комітету – Мирон Ткачук), працює на репетиційній базі клубу залізничників і вже в цьому році на XXXI фестивалі «Бескиди-94» здобуває І місце в категорії стилізовані танці... Відтак – перемоги в м. Горлице (Польща), Королівських Нідерландах (Голландія). А в 1996 році після відзначення 30-річчя ансамбль оновлюється молодим поповненням з колективу опришівської школи № 6, яким керувала

«Підляська осінь-99», на XIX Міжнародному фестивалі фольклору, де колектив приймають до Всесвітньої федерації фольклору. «Карпати» гідно виступають на всіх сценічних майданчиках області, Всеукраїнському огляді народної творчості в Харкові, Львові, де представляють Західну залізницю, а також – на першому Міжнародному фестивалі етнографічних регіонів «Родослав», представляють Україну на VI Міжнародному фестивалі «Music world-2003» в Італії (м. Фівіззано).

А з 2003 року – знову залишаються без опіки, без залу. Але продовжують виступати на сценах міста. Щойно у 2004 році народний депутат України Микола Круць і профспілка ВАТ «Івано-Франківськцемент» бере ансамбль під свою опіку, а колектив знову має змогу представляти народне мистецтво танцю на Міжнародних фестивалях у Москві, Польщі, Латвії, а також в Україні («Дзвони Підгір'я», «Богатир Прикарпаття», Івана Купала на Прикарпатті). А у 2000

році з підтримки М. Круця на базі Ямницької ЗОШ відкривається репетиційна база для дитячого танцювального колективу «Ямничанка» (художній керівник – Георгій Железняк, балетмейстер – Ярослав Семкович, акомпаніатор – Петро Харук). Разом зі своїм супутником, «Ямничанкою», «Карпати» беруть участь у всіх концертах в області. З 2008 до 2010 року «Карпати» проходили відбір на Всеукраїнський фестиваль народного танцю ім. П. Вірського, який відбувається раз у три роки, але не знаходились кошти на поїздки на фестиваль. «Карпати» залучають до всіх концертів, презентацій, зустрічей делегацій, конференцій, не зважаючи на те, що колектив знову перебуває без фінансової підтримки і репетиційної бази.

Тільки недавно, навесні, міський голова Віктор Анушкевичус дав розпорядження взяти на баланс міського управління культури і закріпити за Муніципальним центром дозволя колектив народного танцю «Карпати».

29 травня в цьому залі пройде ювілейний концерт з нагоди 45-річчя відомого колективу, який впродовж цих років представляв Україну в світі. Це буде свято для шанувальників народного танцю, ветеранів танцю, юних продовжувачів традицій української хореографії і їхніх незмінних керівників, особливо – Георгія Железняка – балетмейстера, який 60 років присвятив народному танцю, а 45 років він віддає своє вміння, час і любов колективу «Карпати». Його пам'ятають однокласники в запальних танцях шкільного колективу, ветерани Гуцульського ансамблю.

З ювілеем усіх і довгого сценічного життя на процвітання української культури, красномовної хореографії вітають просвітяни краю і вся спільнота Прикарпаття.

Зорина ФЕРНЕГА

ВАРТО ЗНАТИ

НУ ЩО Б, ЗДАВАЛОСЯ, СЛОВА...

(Закінчення. Поч. на стор. 2)

людини, спотворюючи його спадкові програми, викликаючи мутації, врешті-решт призводять до виродження, – розповідав мені Петро Петрович. – Під час добірної лайки корчаться і рвуться хромосоми.

Так, дослідям піддали насіння рослини арабідопсис. Протягом декількох тижнів регулярно – по три-чотири години на день – магнітофон поблизу від них «начитував» грубі фрази. У результаті більшість насіння загинуло. А ті, що вижили, стали генетичними виродками.

А ось коли той же магнітофон став відтворювати слова добрі, «теплі» – апарат зафіксував, як почала змінюватися структура молекул ДНК. Розірвані спіралі «зросталися», насіння ожило і зійшло. А в контрольній групі воно так і залишилося мертвим.

Здавалося б, від рослин до людей – величезна відстань. Але дослідження довели: генетичні апарати всіх живих істот – чи-то людини, чи-то скумбрії, чи-то соняшника – працюють за досі невідомими універсальними законами.

– Будь-яке вимовлене слово – це не що інше, як хвильова генетична програма, яка змінює ваше життя, – говорить Гаряєв. – Іноді слово може спрацювати, як вбивця, і навіть викликати рак, а іноді здатне лікувати. Доведено, що лихослови на 10–12 років житимуть менше. Отже, робім висновки, як та якою мовою спілкуємось.

Євген РОМАНІШИН,
заслужений лікар України

СПОГАДИ

Все, що пережила – в слові закріпила, Дух ранений відновила, Працею і молитвою освятила. Заглядаючи в криницю минулого, знову переживаєш усе, що уляглося на дні душі. Адже там поховані скарби молодого горіння, обнадійливі сподівання часто дуже тяжкої жорстокої дійсності. Настав час, коли відчуваєш обов'язок поглянути назад, згадати все, пережити, відновити в пам'яті трагічні події 40-их і 50-их років у Галичині. Звичайно, не братиму на себе сміливість висвітлення їх у глобальному масштабі. Ні! Дай Бог мені згадати, що пережили мої батьки, я сама і мої ровесники. Це певною мірою буде типовим явищем для всіх українців, особливо в Західній Україні. Хоч доля і життєвий шлях кожної людини були індивідуальними, всіх об'єднувало велике горе трагічних подій, які готувались і здійснювались у свій час злісними окупантами.

Приймення національної гідності, заборона всього рідного, систематична зверхність усіх рангів і категорій держиморді врешті жорстокої розправи над невинними людьми – українцями – усе це примушувало кожного з нас замислитись над своїм становищем «на

свій рідній не своїй землі». І не треба вдаватись до філософств про буття, адже давно відомо, що всякі негативні дії породжують протидію, а жорстокість і насильство – опір і боротьбу. Зазнав наш український народ великих знущань і від Австро-Угорщини, і від Польщі, і від гітлерівської Німеччини, але всіх у цьому перевершила

ну гідність і бути матеріально незалежним від польських окупантів. Він відкрив своє власне культурно-видавниче підприємство «Рекорд» у Коломиї. А згодом (1935 року) – у Львові. Батько цілковито віддавав свої сили, вміння, знання і кошти на цю велику й корисну тоді справу.

Яким було це видавництво? Що воно продукувало? Підприємство складалось із трьох відділів:

УСЕ ПЕРЕЖИТЕ — З НАМИ...

ПРО ЖИТТЯ ПІД ОКУПАНТОМ І БОРОТЬБУ З НИМ ЗГАДУЄ ІРИНА СТРОЦЬКА

комуністична Москва – Советський Союз – підступна, хитра, жорстока, лукава політика цього монстра була скерована на знищення свободи рідного слова, найменшого прояву самостійної думки. За це переслідували, засиляли до Сибіру, запропорювали до в'язниць, або просто знищували, застосовуючи всякі тортури. В цьому галичани переконалися в 1939–1940 роках, а також з 1944-го і далі.

Народилась я в Коломиї 26 квітня 1931 року в українській родині службовця Миколи Ліщука. І батько, і мати (Ганна Гуцуляк) були глибоко релігійними людьми, ширими патріотами своєї землі. В такому ж душі виховували й мене. На той час Галичина була під окупацією Польщі, уряд якої, а також політичні й релігійні діячі, всіма засобами намагались скомунизити українців. Щоб одержати добру працю згідно своїх можливостей і здібностей, треба було зректися своєї національності й віросповідання. Дітей посилали в польську школу. Тільки таким способом можна було забезпечити собі більш-менш сприятливі умови життя. І були українці, котрі ставали на такий шлях, однак більшість інтелігенції, свідомі українці боролися з таким явищем.

Отже, виходячи з таких соціально-історичних обставин, мій батько старався зберегти свою національ-

видавництва, друкарського цеху з набором власного друкарського обладнання та художньо-різьбярської майстерні. Видавництво друкувало українську художню літературу, особливо на історичну тематику минулих часів. Книжки і брошури на тему тодішнього життя українців у Польщі, Мадярщині, Чехословаччині та СССР; репродукції картин історичного плану – таких, як «Сагайдачний громить турків», «Лист за порожців до турецького султана», «Бій під Крутами», «Жовті води», «Бій на Маківці», а також портрети визначних діячів України та образи святих. У художній майстерні вироблялись елементи церковної і державної атрибутики, різьблені рами, касетки, пам'ятні альбоми, карнизи тощо. Вся згадана продукція мала великий попит у містах і селах Галичини. Кожну «Просвіту» і народний дім прикрашали в різьблених рамках портрети Шевченка, Франка, Лесі Українки. А кожну оселю від усякого зла охороняли святі образи наших покровителів і чудотворців. Розповсюдження продукції відбувалось на громадських і професійних засадах. І все це було сенсом життя мого тата.

Мати моя гарно вишивала. Свої здібності реалізувала у художній майстерні, розмальовувачи різьблені вироби.

знаходилась на території собору святого Юрія і покровителем її був сам митрополит Андрей Шептицький. І тут не можу не згадати світлу і шляхетну постать цього мужа, який був відданим патріотом Української Греко-Католицької Церкви й української землі, гнучким і далекоглядним політиком, а передусім – людиною особливої доброти, яка дбала про народні заклади, народну освіту, культурно-просвітницькі організації, що охоплювали більшість українського населення. Ми, учні школи, часто після уроків прибігали до резиденції митрополита Андрея, який вже тоді був прикутий до інвалідного візка. Він завжди зустрічав нас доброю усмішкою та Божим благословенням. На пам'ять все щось нам дарував: то святі образочки, то молитовники, то вервички, а то просто тепле слово.

Мої дитячі та юнацькі роки були пов'язані з цією українською греко-католицькою церквою. А в страшні роки загальнолюдського лихоліття вона не раз снілась мені в далеких снігах Заполяр'я, у болотах Мордовії, а пізніше – у засланих на Забайкаллі. Ці сні були для мене приємні, вони нагадували щасливе дитинство. Дуже були гарні роки, але потім все скінчилось...

Паралельно з навчанням у «Рідній школі» я вчилася музики

у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка у Львові. У цьому музичному закладі треба було вчитись 12 років. Структура навчально-музичного процесу охоплювала різні за складністю програми: 4 роки – молодші класи; 4 роки – середні класи і 4 роки – старші класи. Директором цього престижного музичного закладу був піаніст, композитор, педагог, громадський діяч і врешті відданий патріот всього українського – Василь Барвінський. Тоді в музичному інституті працювала славноплєяда блискучих педагогів: Василь Барвінський, Наталія Барвінська – його дружина, блискуча піаністка, Микола Колесса – відомий наш диригент і хормейстер, Станіслав Людкевич – композитор, Роман Шумович, Тарас Шухевич, пані Тельницька, Б. Кудлик, Москвичів та багато інших музикантів. Батько захоплював мене вчитись музики і дуже любив скрипку. А пан Барвінський порадив вчитись грі на фортепіано, оскільки у мене були маленькі пальці і я ними не могла навіть охопити гриф скрипки. Через кілька років, коли я підросту, можна буде перевестись у клас скрипки. Так, перевіривши мої музичні дані – слух, пам'ять, ритм, мене прийняли у підготовчу групу з класу фортепіано до педагога Олени Шухевич.

Щоб добре вчитись грати, треба було систематично вправляти усяке інструменту я ще не мала, тому мій тато звернувся до пана Барвінського з проханням, щоб допоміг вибрати фортепіано з добрим тембровим забарвленням. Він ввічливо погодився й вибрав кабінетне фортепіано австрійської марки. Відтоді з цим інструментом я вже не розлучалась і так його полюбила, що на ціле життя фортепіанна музика стала моєю провідною зіркою.

(Далі буде)

ФЕСТИВАЛІ

ГРАЛА БАНДУРА НА БЕРЕЗІ МОРЯ

Коли грає бандура, мимоволі зачаровується її ніжним оксамитним звучанням. Народження цього інструмента припадає на XVI століття. В ті часи бандуру називали кобзою – «інструментом простого народу». Сліпці-кобзарі того часу в своїх виступах оспівували козацьку славу, в ініх піснях і думах звучала й передавалася історія українського народу.

Обов'язок сучасників – зберегти кобзарство й продовжити розвиток бандурного мистецтва. З цією метою у місті Ялта Автономної Республіки Крим традиційно щороку в травні проводиться Всеукраїнський фестиваль кобзарського мистецтва «Дзвени, бандуро!» ім. М. Лисенка.

Цьогоріч у вже XX Всеукраїнському фестивалі брали участь капели бандуристів, ансамблі та солісти-бандуристи з різних регіонів України: Одеси, Дніпропетровська, Миколаєва, Чернігова, Сімферополя, Харкова, Донецька, Львова й Івано-Франківська.

Івано-Франківщину гідно представила муніципальна капела бандуристів обласного центру (художній керівник – заслужений працівник культури України, доцент Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Марта Шевченко, концертмейстер – Ірина Моргулець).

У рамках проведення фестивалю капела бандуристів виступила в Ялтинському інституті філології, історії та мистецтва Кримського гуманітарного університету. У програмі прозвучали українські народні пісні, думи, твори української класики. Капелян і глядачів у залі об'єднала пісня у спільному виконанні твору «Хай живе вільна Україна». Гарячі оплески глядачів і щирі слова подяки директора гуманітарного інституту, доктора філологічних наук, професора кафедри російської філології, зарубіжної літератури та методики викладання Фелікса Штейн-

бурга залишили тепло у душах артистів капели бандуристів. Також капеляни у римокатолицькому костелі співали Літургію за вдалий виступ і щасливу дорогу.

На гала-концерт фестивалю у виконанні муніципальної капели бандуристів прозвучали твори «Учітєся, брати мої» (сл. Т. Шевченка, муз. Г. Давидовського, обр. Д. Котка), «Стелися, барвінку» (укр. нар. пісня, обр. М. Лисенка), «Бандуристе, орле сий» (сл. Т. Шевченка, обр. М. Гвоздя, соліст – Степан Чубинський). На фестивалі капела наших бандуристів була нагороджена дипломом і цінним подарунком.

Відрадним є те, що молоді бандуристи-виконавці, які брали участь у фестивалі, люблять і не забувають бандуру, а отже, українська пісня буде жити і звучати з покоління в покоління.

Учасники капели вдячні обласному об'єднанню ВУТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка за сприяння в організації поїздки.

Лілія КАБАТ,
методист Центрального Народного дому

ТЕАТР І ЧАС

ЗА ЛАШТУНКАМИ МИСТЕЦЬКИХ ЧАР

ДО ІСТОРІЇ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРІВ 20-их років МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ

(Продовження. Поч. у № 20)

ВСУПЕРЕЧ ШОВІНІСТАМ

Український театральний комітет заангажував на режисера Українського незалежного театру у Львові в березні 1921 р. видатного українського актора, театального діяча, режисера і письменника Миколу Садовського, який на той час опинився зі своїм театром на еміграції в Галичині. Його десять акторів з української київської трупи влилися до трупи Українського незалежного театру. «...Українське громадянство якнайбільшим вдовolenням привітає одного з найбільших подвижників української сцени на становищі артистичного провідника українського театру у Львові», – зазначав один із львівських часописів і додавав, що галицька мистецька громада має надію, що Микола Садовський з десятима артистами своєї трупи здійснить свою мрію – створить «європейський український театр у Львові» і для театральної дружини Львівського театру «Садовський з вишколаченими своїми десятима артистами буде рівночасно найкращою школою». Хоч варто зазначити, що дух боротьби за українськість у львівському театрі витав ще до режисера М. Садовського: театр з успіхом виставляв драму в чотирьох діях «Казка старого млина» Спиридона Черкасенка, народну оперету в трьох діях «Сватання на Гончарівці» Гр. Квітки-Основ'яненка, мелодраму «Підгір'яне» – для вшанування ювілею М. Вербицького та ін.

У 1919–1920 рр. у Станіславові при товаристві «Українська хата» під проводом актора й театального діяча Галичини Івана Когутяка, уродженця с. Княгинин (нині – в адміністративних межах м. Івано-Франківська), діяв «фаховий» театр, який двічі на тиждень давав вистави. Замолоду закохався в український національний театр Іван Когутяк. Виступав на аматорських сценах. В 1913–1914 роках він був серед тих галицьких митців, які заснували в Станіславові Український театр ім. І. Тобілевича і керував ним. Та Перша світова війна перешкодила розвинути цей театральний гурт у повноцінний український національний театр.

У період ЗУНР (1918–1919) І. Когутяк як четар – адміністративний комендант шпиталю і «провідник» чернівецького театру в Станіславові. 1919 року – в польському полоні. Після звільнення 1920 р. І. Когутяк перейняв у директора М. Садовського керівництво його театальною трупою – «збігців з Великої України» і заснував Український рухомий драматичний театр. Тут він виступає у ролях антрепренера й актора. Театр – мандрівний. Гастролі по містах і селах провінції. Однак, як засвідчує театральна хроніка, «...ся трупа не приносить йому слави, лише много критики, насміху і дорікань, а саме через нещирі працю деяких акторів театр тратить під кожним зглядом на вартості, руйнується матеріально і розпадається, як много інших наших театральних труп. Іван Когутяк, як запалений фанатик театральний і скрайній ідеаліст, не тратить духа і не падає в песимізм; не вдалося раз, він не опускає рук. Продає част свого майна, купує нові прибори театральні й організовує нову трупу з наддніпрянської еміграції; згуртував біля себе людей, охочих до праці, й вони підняли престиж свого театру». Той же хроніст зазначає, що «заслуга п. Івана Когутяка в тому, що він роз'їжджаючи зі своєю трупою по глухій провінції, дає можливість нашому громадянству зазнайомитись із театральним мистецтвом та будить охочих до організування гуртків місцевих товариств».

Додамо, що в трупі І. Когутяка працювало чимало відомих артистів, а серед них – Григорій Березовський, Степовий, а режисером театру – Володимир Блавацький, який згодом чимало послужився у становленні – відродженні Українського народного театру ім. І. Тобілевича («Театру Вишневецького») у Станіславові, театру «Заграва» і театру ім. І. Котляревського у м. Коломиї.

Від Покуття до Львова і назад

...У 1927 році режисером Українського народного театру ім. І. Тобілевича у Станіславові був актор, театральний діяч, драматург, перекладач – емігрант з Наддніпрянщини Микола Орел-Степаняк. В театрі грала і його дружина – прекрасна артистка. Вона ж бо пані Орлова (Орел), до речі, у 1925 р. в українських жіночих товариствах м. Станіславова давала підготовлені нею дитячі вистави, зокрема: «Бунт ляльок», «В чужім пір'ю» та інші.

Володимир МОРОЗЮК
(Далі буде)

ПАМ'ЯТЬ

ГОРІВ ЛЮБОВ'Ю ДО УКРАЇНИ

Минає сорок днів, як у страсний понеділок, напередодні величного свята – Христового Воскресіння, крайни, громадськість Коломиї провели в останню дорогу українського патріота, першого Коломийського міського голову доби відродження незалежності України, першого голову Товариства української мови, почесного громадянина Коломиї Володимира МАШТАЛЕРА. Провели його з Вічевого майдану, який пам'ятає його голос.

Проводжали під прапором, який він підняв тут, на оцій щоглі, 22 січня 1990 року під час першого у місті публічного вшанування Дня Соборності України.

Володимир Машталаер належав до тих українців, які у тяжкий для нації час на перехрестях суспільних випробувань свідомо уникають спокуси піти легшим шляхом, зважуються іти до бою першими й ведуть за собою інших.

Отже, у його долі і в громадській роботі не бракувало слів «уперше». Належав до засновників перших на Покутті демократичних громадських формувань – товариства «Покуття» і Товариства української мови імені Тараса Шевченка. Був серед перших прапороносців Національного Стягу під час перших демократичних мітингів у с. Воскресінці й у Студентському парку та біля могили Андрія Чайковського у 1989 році, за що й був покараний судом. Був делегатом Перших Всеукраїнських зборів Народного руху України і першим головою Коломийської територіальної організації Народного руху України «Покуття» (з жовтня 1989 року по грудень 1990 року). Став депутатом Коломийської міської та Івано-Франківської обласної рад першого демократичного скликання (1990–1994). Був першим головою Коломийської міської ради, обраною на перших демократичних виборах у березні 1990 року. На тих виборах дав своїм виборцям лише одну обіцянку: «Зроблю все для здобуття державної незалежності України». І дотримав її.

Чим змінив він як міський голова Коломию на початку 90-их років минулого століття? Місто стало більш українським, свідомим і патріотичним. Про ініціативи громади Коломиї тоді знала вся Україна. Повернули із забуття відзначення національних свят і вшанування пам'яті справжніх героїв України, реставрували могили січових стрільців і воїнів УПА. У місті відновили історичні покутські традиції видавничої справи, вільної преси і просвітницької роботи. Відродили святині репресованої Греко-Католицької Церкви. Після десятиліть забуття відчинила двері Коломийська гімназія. Були демонтовані монументальні символи тоталітарного режиму, а на центральній площі міста постав гідний пам'ятник нашому національному пророкові Тарасові Шевченку.

Проведення у Коломиї Всесвітнього собору духовної України показало добрий приклад організації масштабного толерантного та інтелектуального народного фестивалю. У місті вільно розвивалися як підприємницькі, так і громадські ініціативи. Місто активно підтримувало державне будівництво у незалежній Україні: сприяло створенню українських Збройних сил і Військово-морського флоту, дієво сприяло соборності України через налагодження добрих стосунків мешканців Заходу, Сходу і Півдня України.

Після закінчення повноважень голови Коломийської міської ради Володимир Машталаер не полишив політичну і громадську діяльність. Очолював і розбудовував Коломийську організацію Конгресу українських націоналістів. При виникненні загрозливих для української державності подій ніколи не впадав у відчай і не мовчав. Відкрито висловлював свою громадянську позицію, виступав у пресі й на громадських зібраннях, брав участь у масових громадських акціях протесту.

Був чесний і безкомпромисний у відстоюванні українських національних інтересів.

Своїх друзів і родину завжди просив пам'ятати про обов'язок патріота України. Дітям і внукам маєтків і багатих спадків не залишив. Усім нам залишив зроблене на громадській ниві і добру пам'ять про себе.

Ми пам'ятаємо й завжди пам'ятатимемо тебе, друже Володимире Машталаер!

Нехай пухом стане той земля на коломийському цвинтарі коло стрілецької могили, дбайливо відновленої твоїми руками.

І вічною хай буде пам'ять коломиїців, побратимів і родини!

Керівники партій, громадсько-політичних об'єднань та організацій національно-демократичного спрямування, друзі

НАВЧАННЯ

ШЛЯХАМИ КНЯЖИХ ДРУЖИН

В Івано-Франківську провели науково-методичний збір працівників військових музеїв Збройних сил України. Його проводила філія Національного військово-історичного музею України – музею «Герої Дніпра» у м. Івано-Франківську та Міністерство оборони України.

Древньому Галичу та пам'яткам його історії в програмі збору було надано особливе значення – свідченням цього є те, що майже 1/4 всього часу програми заходу його учасники провели на терені діяльності Національного заповідника «Давній Галич». Практично всі учасники семінару, а прибули на Прикарпаття фахівці з Києва і Одеси, Сімферополя і Львова, Житомира, Вінниці та інших міст, відвідали Галич уперше.

Першим пунктом, який відвідали офіцери Збройних сил України був Кринос. Саме тут відбулося перше знайомство представників різних регіонів із серцем Давнього Галича. Науковий працівник музею «Давній Галич» Марія Воробчак цікаво провела ознайомчу екскурсію у музеї Давнього Галича та його історії церкви, розповіла про археологічні дослідження в різних часових періодах, показала румовища фундаментів Успенського собору та його храм-наступник: Успенську церкву. Саме тут, на терені місць нашої слави, багато хто з присутніх вперше відкрив для себе Кринос. Учасники семінару побували й на

Золотому тоці, тут кожен зміг насолодитися смаком прохолодної води з Княжої криниці.

Цікавим для офіцерів було знайомство з церквою, яка посвячена на честь покровителя воїнів – святого Пантелеймона, у с. Шевченкове. З історією храму від 1199 року і до сьогоднішнього мандриків ознайомив головний спеціаліст управління культури облдержадміністрації Андрій Чемеринський.

Наступним пунктом у мандрівці шляхами княжих дружин став Галич. Із храмом Різдва Христового, австрійським металевим мостом на Дністрі, старостинським замком ознайомила завідувач науково-освітнього відділу Ірина Цап'юк.

Керівництво групи у складі заступника начальника відділу культури й традицій Департаменту соціальної та гуманітарної політики Міноборони Івана Сторожика, начальника Національного військово-історичного музею України полковника Віктора Карпова відвідало генеральну дирекцію Національного заповідника «Давній Галич». Тут вони зустрілися з його керівником – Олександром Береговським. Було обговорене питання популяризації історії княжих часів, пам'яток Галича у навчальних закладах Міністерства оборони України.

Слід зауважити, що знайомство військових з історією Галича й Крилоса було проведене з висвітленням мілітарної історії княжої доби, увага була акцентована на походах, озброєнні та оборонних спорудах.

Н. К.

У ВІНОК ПАМ'ЯТІ СЛАВНОЇ УКРАЇНКИ

На 85-му році життя відійшла у вічність освітянка, громадська діячка Любомира ГОВЕНКО, почесна членкиня Союзу українок, почесна голова Івано-Франківської обласної організації союзнянок.

залежної держави. Готувала вчителів-катехитів, розуміючи важливість основ християнської моралі для духовного відродження нації.

Любомира Говенко – невтомна працівниця товариства «Просвіта», ініціатор повернення назви «Будинок «Просвіти» колишнім клубам у містах і селах області. Була не тільки організатором, але й душою зустрічей, дискусій, зібрань, особливо з молоддю. За багаторічну творчу працю на педагогічній ниві нагороджена урядовими нагородами «Відмінник народної освіти», медаллю А. Макаренка, почесними грамотами, подяками. Шкода, що урядова нагорода Орден княгині Ольги, який вона заслужила своєю жертвовною працею, їй не вручили. Однак найвища нагорода для нашої дорогої Любомири Говенко – шляхетної українки, громадянки-патріотки – це всенародна пам'ять, повага і шана тих, для кого вона жила й працювала.

У смутку й задумі, глибокій пошані схилиємо голови перед високодостоїнною поєстоурою Любомирою Говенко і в молитві до Всевисшнього запалюємо свічку – символ вічності, пам'яті і любові.

Союз українок України, Івано-Франківська обласна організація Союзу українок